1 Temmuz 949 CUMA
YIL: 2 — SAYI: 36

Idarehane: Ankara Cad. No. 33
İSTANBUL

Fiyatı: 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

İŞÇİ İHTİYARLIK SİGORTASI KANUNU
Çıkaran: Yusuf SİDAL
Fiyatı: 15 Kuruş
İst. maden eşya sendikası ile sendikalar birliğinden temin edilebilir

BU BiR MiSALDiR!..

İşinden kovulan bir hasta işçi kendisiyle alâkadar olacak makam bulamadı

Yarası akan bu mülteci vatandaşı Sağlık Müdürünün yazısına rağmen hiç bir hastahane kabul etmedi

Hergün öğle hadiselere rastlıyoruz ki, iş hayatımızı hususunda yapılanların, yapılması gereklerin yanında hakikaten küçümsenecek kadar az olduğunu açıkca göstermesi bakımından önemlidir. İşt eşiyle bir hadise ki ister istemez, ister istemez idareci olsun birraz vicdan sahbi bir kimsenin aşağıdaki satırları okuduktan sonra gözünün yaşarmamasına imkân yoktur.

Senelerce Almanlarla beraber komünist emperyalistlerine karşı savaştıktan sonra, Yogoslavyanın komünistler tarafından istilasiyle baş layan güldüresiye baskıya tahammül edemiyerek 948 yılında Ana Yurda iltica eden Seydi Loş bugün hasta, işinden kovulmuş ve sefil dolaşmaktadır.

Memlekete gelen Seydi Loş doğru Gislaved lâstik fabrikasına gitmiştir. Yogoslavyada fabrika sahbi olan bu genç Ana yurda kavuşmak için işveren olmaktansa işçi olmayı tercih etmiştir. 6 - 7 aylık bir çalışmadan sonra hastalanan Seydi Loş fabrika idaresinden sağlıa şifa bir müzaharet görmemiş tir. Hıfzıssıhha kanununun 180. ci maddesine rağmen fabrika idaresi tedavi etmemiştir. Bilâkis vücudundan istifade edemiyeceği bu kimseyi fabrikadan kovmuştur.

Mağdurun hakkının aranması ve tedavi edilmesi için baş vurmadığı makam kalmamıştır. Çalışma müdürlüğüne yaptığı müracaattan fayda görmemiş, vilâyete gitmiş netice alamamıştır. İşçi sigortaları kurumu hakkı olmadığından hakiılarak bir şey yapamamıştır.

Nihayet İst. işçi sendikaları Birliğine müracaat etmiş ve bu yolla yeniden Çalışma Müdürlüğüne müracaat etmiş ve bu yolla «yeniden çalışma müdürlüğüne müracaat edilmiştir. Müdürlük, sağlık müdürlüğüne, Sağlık müdürlüğü de hastayı hastahaneye göndermiştir. Hiç bir hastahane hastayı kabul etmemiş, daha evvel olduğu gibi yüzüne istirahat vermişlerdir. Bu vaziyette hasta Sağlık Müdürlüğünün emrine rağmen hiç bir hastahaneye yatmak için imkân bulamamıştır. Nihayet son çare olarak lâstik ve kauçuk işçileri sendikası ücretsiz olarak hastayı hastahanesine yatırmak için müracaat etmiş ve bu yolla yeniden Çalışma Müdürlüğüne müracaat edilmiştir. Müracaatlarımızda, Çalışma müdürlüğünün, hastayı müracaattan fayda görmemiş, vilâyete gitmiş netice alamamıştır. İşçi sigortaları kurumu hakkı olmadığından hakiılarak bir şey yapamamıştır.

Nihayet İst. işçi sendikaları Birliğine müracaat etmiş ve bu yolla yeniden Çalışma Müdürlüğüne müracaat edilmiştir. Müdürlük, sağlık müdürlüğüne, Sağlık müdürlüğü de hastayı hastahaneye göndermiştir. Hiç bir hastahane hastayı kabul etmemiş, daha evvel olduğu gibi yüzüne istirahat vermişlerdir. Bu vaziyette hasta Sağlık Müdürlüğünün emrine rağmen hiç bir hastahaneye yatmak için imkân bulamamıştır. Nihayet son çare olarak lâstik ve kauçuk işçileri sendikası ücretsiz olarak hastayı hastahanesine yatırmak için müracaat etmiş ve bu yolla yeniden Çalışma Müdürlüğüne müracaat edilmiştir. Müracaatlarımızda, Çalışma müdürlüğünün, hastayı müracaattan fayda görmemiş, vilâyete gitmiş netice alamamıştır. İşçi sigortaları kurumu hakkı olmadığından hakiılarak bir şey yapamamıştır.

Bugün değilse yarın, er geç, bütün Türk işçisinin muntazaman oşayacağı yeşane gazetenin (Hürbilek) olacağına inanıyoruz.

Halen gazetemizi beğenmiyenlerin fazlasıyla ve lüzumsuz olduğunu zannedenler böyle bir günün gelecegini düşünmedikleri içindir ki onu okumak ve korumak zahmetine katlanmıyorlar.

Gazetemizin bütün kusurlarını biz de biliyoruz. Eğer, işçiler buna rağmen onu desteklemek zahmetine katlanırlarsa bu kusurlar çok kısa bir zamanda telâfi edilir ve (Hürbilek) memleketimizin en çok okunan gazetesi haline gelir.

Fakat, çok bildiklerini zannederek, gazetemizi kötüleyenler ve onu okumak için haftada on kuruşlarını esirgeyenler bu alâkasızlıklarını devam ettirirlerse zannetmesinleri ki, her kes kendileriyle sıkılırdedir ve gazete kapanacaktır.

Neksan ve kötü de olsa neşriyatımızı sahıla, alâka ile takip eden bir kaç bin kıymetli okuyucumuzdan aldığımız cesaretle çalışacağız, ve şimdi beğenmiyenlere de kendimizi aratacağız.

Hazırlamak ve yeniden tertiplenmek için neşriyatımıza iki sayı ara verdikten sonra bu azimle ve sakinlerden birraz daha iyi olarak okuyucularımızın huzurunda bulunuyoruz.

Kıymetli okuyucularımızın şimdiye kadar birden esirgemedikleri direktiflerini ve yapacakımız tekliflerini bundan sonra da bekliyoruz.

Her yeşile ile bahsettiğimiz gibi bir defa daha tekrarlıyoruz ki, sütunlarımız her işçinin dilek ve şikâyetlerine açıktır.

HÜRBİLEK

Okuyucularımızla Hasbihal

Bir seneyi geçen neşriyat hayatımızda yaşamak için çeşitli güçlüklerle mücadele etik, maddi imkânsızlıklara, bayilerin haltalamalarına, işçi sendikalarının pek zayıf alakalarına rağmen işte yine sevgili okuyucularımızın karşısındayız.

Eğer gazetemiz diğer bütün gazeteler gibi kâr gayesile intişar etseydi onu çoktan kapatmak lâzımdı. Fakat, iftiharla söyleyelim ki (Hürbilek) bir dava gazetesidir. Bu sebeple, İstanbul İşçi sendikaları Birliği, her fedakârlığı göze alarak onu yaşatmağa azmettiği bulunuyor.

Bugün değilse yarın, er geç, bütün Türk işçisinin muntazaman oşayacağı yeşane gazetenin (Hürbilek) olacağına inanıyoruz.

Halen gazetemizi beğenmiyenlerin fazlasıyla ve lüzumsuz olduğunu zannedenler böyle bir günün gelecegini düşünmedikleri içindir ki onu okumak ve korumak zahmetine katlanmıyorlar.

Gazetemizin bütün kusurlarını biz de biliyoruz. Eğer, işçiler buna rağmen onu desteklemek zahmetine katlanırlarsa bu kusurlar çok kısa bir zamanda telâfi edilir ve (Hürbilek) memleketimizin en çok okunan gazetesi haline gelir.

Fakat, çok bildiklerini zannederek, gazetemizi kötüleyenler ve onu okumak için haftada on kuruşlarını esirgeyenler bu alâkasızlıklarını devam ettirirlerse zannetmesinleri ki, her kes kendileriyle sıkılırdedir ve gazete kapanacaktır.

Neksan ve kötü de olsa neşriyatımızı sahıla, alâka ile takip eden bir kaç bin kıymetli okuyucumuzdan aldığımız cesaretle çalışacağız, ve şimdi beğenmiyenlere de kendimizi aratacağız.

Hazırlamak ve yeniden tertiplenmek için neşriyatımıza iki sayı ara verdikten sonra bu azimle ve sakinlerden birraz daha iyi olarak okuyucularımızın huzurunda bulunuyoruz.

Kıymetli okuyucularımızın şimdiye kadar birden esirgemedikleri direktiflerini ve yapacakımız tekliflerini bundan sonra da bekliyoruz.

Her yeşile ile bahsettiğimiz gibi bir defa daha tekrarlıyoruz ki, sütunlarımız her işçinin dilek ve şikâyetlerine açıktır.

HÜRBİLEK

İzmir Tütün İşçileri Sendikası gürültülü bir kongre yaptı

Üyelerin şikâyetleri üzerine sendikanın hesapları savcılıkça tetkik ettirilmiş ve bir yolsuzluk bulunmamıştır

İzmir (Özel muhabirimizden) — 20.000 kadar üyesi bulunan İzmir Tütün İşçileri Sendikasının bu yıl yaptığı normal genel kurul toplantısında bulundum. Kongreye 400 kadar üye iştirâk etmişti. Yarısından fazlasını kadınlar teşkil ediyordu. Geçen sene yapılan kongre o kadar münakaşalı ve kavgalı geçmişti ki seçimler bir türlü yapılamamış ve vilâyetin mülâhalesi üzerine kongre dağılmıştı.

Bu seneki kongre de çok heyecan lı oldu ve üç defa dağılmağa ramak kaldı ve polislerin müdâhalesile sükûn temin olundu.

Bir çok üyeler söz aldılar, idare heyetini şiddetle tenkit ettiler ve bu arada faydalı fikirler de ileri sürdüler. Geçen seneki kongrede çıkan kavga sebebile, kongrenin daşı gitulmasa, üyelerden bazıları sendikanın hesap işlerinde aksaklıklar, hattâ suistimaller olduğunu ileri sürerek Savcılığa müracaat etmiş ve İzmir Cumhuriyet Savcılığı da teşkil ettiği bir heyetle işe el koymuş, fakat yapmağı tetkiklerden sendikanın hesap muamelâtının düzgün ve yolunda olduğu anlaşılmış ve idare heyeti ile işten yüz akile çıktı.. Kongrede Savcılığın raporu okundu ve bütün üyeler bu iyi neticeden dolayı eski idare heyetini ve sendikanın emektar başkanı Cemal Özbek'i şiddetle alkışladılar.

Kongre başkanlığına seçilmiş olan Glen Tütün Şirketinden Fevzi Şenalp, bu hararetli ve gürültülü kongreyi büyük bir dirayetle idare etti, herkese sırasile söz verdi. Ara yerde çıkan bulanıklı anları tatlı sözleri ve ciddi müdâhalelerile atlattı. Kongrenin geçen seneki gibi, idare heyeti teşekkül edemeden dağılması gibi üzücü bir netice önlendiyse de bunu işçiler, Fevzi ustaya borçludurlar.

Sendikanın bütçesi 70.000 liradır. 12.600 lira mülteerin ve zaruri masraflarla ölük yardımlara ve 35 bin lirası da işçi hastahanesinde işçilerin tedavisi için yapılacak ilâç ve doktor masraflarına tahsis olunmuştur.

Sendika idare heyeti seçimlerine geçildiği zaman, işçiler hep bir ağızdan adeta heyecan ve feveranla, eski başkan Cemal Özbek'i isterler. İlk olarak Cemal Seçildi. Bu eski sendikacı, arkadaşları arasında yarattığı olduğu sevgi ile iftihar edebilir. 12 kişilik idare heyetine bu sene iki tane de bayan girmiştir: Bayan Muzaffer Bilge ve Bayan Fatma Kaplan.

Diğer idare heyeti üyeleri şunlardır:

İbrahim Fevzi, Hakkı Ergin, Fevzi Şenalp, (kongre başkanlığını yapan zat), İbrahim Germenli, Hamdi Ozyılmaz, Remzi Akdoğrut, Hüseyin Boysaner ve Çakır Mehmet diye tanılan Mehmet Yarımdinya.

Yeni idare heyetine başarılar dileriz ve işçilerin sendika işlerine karışı gösterdikleri kıvvetli alâkadan dolayı kendilerini tebrik ederiz.

Örnek bir fabrika Pamuk Mensucat T.A.Ş.

Santralının yenilenmesinden fabrika 27 gün çalışmıyacak

Fabrikanın çocuk yuvasından bir görünüş

İzmir (Özel) — İzmirde Pamuk Mensucat Türk Anonim Şirketi, memleketimizin büyük mensucat fabrikalarından biridir. En çok büyük piyasa ihtiyacı olan kaput bezi, diyagonal vesaire gibi kumaşlar imal eder. 2000 kadar işçiyi vardır. Fabrika Türkiyenin eski müesseselerinden biri olmakla beraber her sene yapılan tadiller ve yenilikler

(Sonu 2 de)

Tarsusta bir işçi hastahanesi açılıyor

İşçi sigortaları genel müdürü Dr. Cemal Kiper ve Rahmi Alp hastahanenin yerini tesbit ettiler

Tarsus (Özel) — İstanbulda kurulan işçi hastahanesinden sonra İçişçi vatandaşların teksif olunduğunu cenup illerimizde de bir yeni İçişçi hastahanesi açılması meselesi artık tekerrür etmiştir. Bu maksatla Tarsusa giden İçişçi Sigortaları Kurumu Genel Müdürü Dr. Cemal Kiper ve yönetim kurulu üyesi Rahmi Alp hastahanenin yerini tesbit etmiş bulunmaktadırlar.

Sigorta Genel Müdürü Dr. Cemal Kiper Tarsusta iş verenlerle temaş ederek onların hastahanenin gerek inşası ve gerekse kurulması için şehrin fabrikatörlerinin maddi ve manevi müzaherettini de temin etmiştir.

Bu arada fabrikatör Mehmet Ka-

(Sonu 3 de)

Güçenmece Yok!

Aferin!

Kimsenin, işsiz ve yarasından eserinat akan hasta bir mülteci vatandaşı, Sağlık Müdürlüğü bir yazı ile hastahaneye gönderiyor. Bu yazısında Bakanlığın emrü gereğince, hastanın yatırılmasını istemiyor.

Fakat, hastahanedeki işçiye istirahat vererek savuyorlar.

Sağlık Müdürlüğünün yazısına, Bakanlık emrine boş veren hastahaneye aferin!

Yatacak yeri, yiyecek ekmeği bile olmayan, kimsesiz bir hastayı istirahat vereceğine, sayın doktor, ilâc ve, bol güneş, bol su, bol uykı tavsiye etse, işi daha kestirme halletmiş olmaz mıydı?

NORYA

Tekstil İşçileri sendikasının müracatı

Sendika ilgili makamlardan sağlık yönetmeliğinin tâdilini istedi

Kayseri (Özel) — Tekstil sanayii işçileri Sendikası Başkanlığı Sümerbank Genel Müdürlüğünün 945 senesinde hazırlanan (Fabrika müteahhidinin, usta ve işçilere ait sağlık ve vefat yardım yönetmeliği) nin 7, 8, 11. ci maddelerinin yeniden incelenerek bugünün ihtiyacına cevap verebilecek bir hale getirilmesi için Sümerbank Genel Müdürlüğüne, Ticaret ve Ekonomi Bakanlığına ve Sağlık Bakanlığına bir müracaatte bulunmuş.

İlgili makamlara gönderilen metnin tuplarda cecümle şöyle denmektedir.

«1 — 7. ci maddesine göre 3 gün süren hastalıklarda işçiye yevmiye verilmesi, 3 gün sonra 3 gün kaydını tamamen kaldırılmasa bile zamuna kadar bulunuyorsa, sıra

(Sonu 4. de)

Örnek bir fabrika

(S. 1. den devam)

le daima modern bir durumdadır. İşçilerine hergün parasız öğle yemeği ve sene de iki kat elbise vermektedir.

Bu sene fabrikanın elektrik santrali yenileştirileceğinden fabrika 27 gün çalışamıyacaktır.

İş kanununa göre bu durumda işsiz kalan işçilere bir hafta müddetle yarım yevmiye verilmesi iktiza ederken, fabrika işçileri müessesesinden bırakmamak için fabrikanın kapalı kaldığı müddetçe, yıllık 27 gün yarımşar yevmiye vermeyi kabul etmiş ve bu hususu işçi mümessilleriile görüşmüştür.

Yarım gündeliklerin ödenme tarzı üzerinde bir anlaşmaya varmışlar. Fabrikanın gösterdiği bu anlayış, işçler arasında büyük bir memnuiyeti mucip olmuştur. Bir çok işçiler bu vesile ile birz dinlenecektirler. söyliyorlar. Fabrikanın verdiği bu karar, müessesye 150 bin liraya mal olmaktadır.

Halkapınardaki bu fabrikanın sos yal tesisleri de bir çok hususi tesşebbüslere örnek olacak derecede mükemmeldir. Yemekhaneleri, yıkanacak ve soyunacak yerleri modern ve temizdir. Güzel bir kreş vardır ve burada çalışan işçi kadınların çocuklarına itina ile bakılmaktadır.

Fabrika idaresini tebrik eder ve muvaffakiyetler dileriz.

Ekmek yapıcılar cemiyeti sendika halini alıyor

İstanbul Ekmek Yapıcılar Cemiyeti Sendikalar Kanunu gereğince tüzüğün yapıcağı bazı tadilâtlan sonra Sendika haline inkılâb edecektir. Bu maksatla 9 temmuz 949 cumartesi günü saat 15de Eminönü Halkevinde genel kurul toplantısı yapılacaktır.

Öğrendiğimize göre aynı toplanda Sendikanın, Sendikalar Birliğine İltıhakı mevzuu da görüşülecek ve karara bağlanacaktır.

Sosyal Emniyet ve Sosyal sigortalar

Yazan: Dr. Cemal Kiper
İşçi Sigortaları Kurumu Genel Müdürü

Bir insan çocukluk ve ihtiyarlık devrelerinde başkalarının yardımına muhtaç olduğu gibi, hayatının öyle safhaları olur ki geçim vasıtasını tedarik etmeği yani çalışıp hayatını kazanmağa muktedir olamadığı ehlette, yine başka bir şahsın veya içinde yaşadığı cemiyetin yardımına güvenmek zorunda kalır. Tabiat yani tabii sevklerimiz, bize muhta çolan çocuklarımıza nasıl bakacağımızı, onları nasılyetiştireceğimizi öğretmiştir. Halbuki bunun haric-nde ihtiyarlara, hastalara, sakatlara ve işsizlere, fakirlere yaptığımız yardım ise, sonradan cemiyet hayatında doğmuş tedircen âdet ve sinnet kanunlarına gelerek, bilâhare bazı memleketlerden kanunlaşmış mecburiyetlerdir.

Bir insan çocukluk devresinde kurtulduktan sonra bir hastalık ve ya kazaya uğrıyabilir. Bunun neticesi muvakkat bir zaman için işinden kalabilir. Sakat veya malul olarak ölünceye kadar hayatını kazanamıyacak bir duruma düşebilir. Ölümü halinde geride bakımağa muhtaç dul ve yetim bırakabilir. Yahut ihtiyarlıyarak çalışamıyacak bir hale gelebilir ve nihayet fizik ve ruhi kabiliyeti yerinde olduğu halde, herhangi bir sebeple işsiz kalabilir.

Bir insan çocukluk devresinde kurtulduktan sonra bir hastalık ve ya kazaya uğrıyabilir. Bunun neticesi muvakkat bir zaman için işinden kalabilir. Sakat veya malul olarak ölünceye kadar hayatını kazanamıyacak bir duruma düşebilir. Ölümü halinde geride bakımağa muhtaç dul ve yetim bırakabilir. Yahut ihtiyarlıyarak çalışamıyacak bir hale gelebilir ve nihayet fizik ve ruhi kabiliyeti yerinde olduğu halde, herhangi bir sebeple işsiz kalabilir.

Sosyal emniyet cemiyetin vazifesi, bu vatandaşları korumaktır ki, «Sosyal Emniyet» her vatandaşa bu durumlarında yardım edebilmektedir.

Amerika da 1935 de tatbike başlanan «Sosyal Emniyet Social Security», ve İngiltere'de son zamanlarda ortaya konan «Beveridge plânı» ile hemen bütün memleketler az veya çok vatandaşlarını bu sosyal emniyetten faydalandırmağa çalışmaktadırlar.

Memleketimizde memurlar ve müsadahenler kendi hususi ve çeşitli kanunlarıyla sosyal risklere karşı çoktan beri korunmaktadırlar. Âdetleri memurlardan az olan yet iki şekilde sağlanabilir; biri sosyal yardım diğeri mecburi veya ihtiyari sosyal sigortalardır.

Sosyal yardım bilhassa fakirlere, düşkünlere yardım şeklinde çok eski zamandan beri başlamış ve her memlekette adetâ bir gelenek halini almıştır. Gerek islâm ve gerekse hristiyanlık dinleri bu yardımları çeşitli vasıtalarla temine çalışmışlar ve bir çok hayır müessesleri meydana gelmiştir.

Bin küsür sene evvel Charlemagne her mahallenin kendi fakirlerine bakmakla mükellef olduklarını resmen ilân etmiştir. Bu fakirler arasında ailesinden yardım görmeyen sakatlar, ihtiyarlar, işsizler ve yetimler sınıflandırılmıştır. Bu prensip, zamanımıza kadar Avrupa ve Amerika'da tatbik edilmekte olan sosyal yardımın esası olmuştur. 1526 senesinde İspanya'lı Vives'in teklif ettiği bir usûlle, büyük şehirlerde daha rasyonel ve Construuctive sistemler konarak, sosyal yardım şekli rastgele sadaka vermek âdetinden kurtulmuştur. Bunun yerine, kör ve sakatlar için okullar ve himye altında çalıştırma, kimsesiz çocukara yatılı okulları, hastahane ve mecnunlara hastahaneler, işçilere ucretli halk hizmetleri veya başka sanatler öğretmek ve iki şekilde sağlanabilir; biri sosyal yardım diğeri mecburi veya ihtiyari sosyal sigortalardır.

((Devamı S. 1 de)

Amerikan işçisinin kültür meselesi

Birleşik - Amerika'da ücretli çalışanların büyük bir kısmı yaz tatilleriyle, öğretimi eğlence ile karışık okul ve müzeseslerde geçirmektedirler.

Pansilvanya'da çalışan bir çelik işçisi, iki haftalık tatilini Pansilvanya eyalet koleji tarafından idare edilen enstitude geçirmeği tasarlar. Orta - Batıda bulunan bir otomobil işçisi, yaz tatilini detruvadan 60 mil mesafede bulunan Lake Huron'daki bi rkampta geçirebilir. Cenupta bulunan bir mensucat işçisi de Nort Carolina Üniversitesinin bir öğrencisi olarak yaz tatillerini geçirmesi muhtemeldir.

(Sonu 3 de)

HAFTANIN YAZISI

Hakka saygı göstermek

«İgneyi kendine batır, cuvaldızı başkasına» derler. Fakat, çok kimler bir parmağının ucuna batmadıkça ile dokunulmasına tahammülü edemiyor halde. başkalarının mel çivisile ayaklarından mıhlamakta tereddüt göstermezler.

Bilhassa hakka riayet meselesinde bu hale sık sık şahit oluyoruz. Kendi hakkımıza riayet edilmesini herkesten isteriz, fakat hakkımızın hakkına saygı göstermeyiz. Meselâ, Maliye ile işi olan bir adam tasavvur edelim Kendisi kanunsuz, fazla bir vergi tahakkuk ettirilmiştir. Ve haksızlığa uğrayan bu şahıs, bir iş yerendir, Maliye dairesine gider. Memurlara durumu anlatamaz. Ödemek mecburiyetinde olduğu vergiyi, ondan, fazlasiyle alırlar.

Bir ukalâ memur da çıkar, der ki:

«Biz, işimizi biliriz. Hele sen, vergiyi vezneye yatır, sonra gel. Vergi Itraz Komisyonuna şikâyet edersin.»

Şüphesiz işveren fena halde bozulmuştur. Maliye memurlarını tanımıyıp etmiyecek kadar kafa tutmuş, hafif yollu tehdit eder. Haktan, adaletten, vatandaş hukukundan, demokrasiden bahseder. Sokağa çıkınca da ağzı dolusu küfreder.

İşte, bir işverenin parmağına iğne ile dokunulmuştur. İsyanını gösterir dünüz. Fakat, aynı işveren, yanında çalışan yüzlerce işçinin ayağına bağlanan çivilere aldırış bile etmez.

Ustabaşının garez olduğu bir hesap tasavvur edelim. Kendisine maddiyen haksız cezalar verilmektedir. İşçi, iş yerenge doğa vâziyeti alıştır. Fakat, şu cevabı alır:

«Ustabaşı işini bilir. Bir hatâ edersen, derup durur durur sana ceza verilmezdi. Başını hangi taştan sertse ona vur. Haydi, yallah!»

Maruz kaldığı haksızlıklarla cahı yanan işçi bir gün Çalışma

((Devamı S. 3 de)

Hürbilek'in Romanı

Yazan:
Mustafa MEFHAR

No. 23

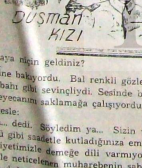

— Vüzbaşı! dedi. Buraya nasıl geldiniz?

Halidin gözlerinin içine bakıyordu. Bal renkli gözleri yağmurlu bir sonbahar sabahı gibi sevinçliydi. Sesinde belirsiz bir ihtiras vardı. Heyecanını saklamağa çalışıyordu

Halit birazı müstehzi bir sesle:

— Size, vedaa geldim... dedi. Söyledim ya... Sizin ve (K) ların bir bayram günü gibi saadetle kutladığınza emin olduğum bizim — maglûbiyetimizde demeğe dili varmıyorum — (K) yı terketmemizle neticelenen muharebenin sabah garip cilvesile bu şekilde dönecegini tahmin etmediğimiz için bu borçlu olduğumuz teşekkürü yapmadan çıkmıştık. İşte, şimdi, General İhsanın ve kendimin namına, burada bulunduğumuz müddetçe gösterdiğiniz samimiyete ve misafirperverliğe teşekkürü geldim! dedi

Güzel kızın rengindeki sarılık zail olmuş, şimdi mutadın hilâfına pembe bir renk gelmişti.

— Ne mi acaba?.. Yoksa, size karşı samimiyet ve misafirperverlik gösterdiklerinden bahsettiğiniz kimselerin evine, hırsız gibi girerek, onların emniyetlerine tevdi edilen esraya çalmaya mı geldiniz? dedi. Herhalde Generalinizi namına yapmak istediğiniz hizmet, buydu. (Müstehzi ve acı bir sesle devam etti) Fakat ne yazık ki, muvaffak olamadınız... Gürültü ettinde, (Kahkahasini kan lekelerini gösterecek ilâve etti) Bu uğurda yaralanmıza emin olduğum cihayet te boşa gitti...

Halit, Generalin söylediği sözleri hatırladı. (O kıza rastgelmekten sakın. Tesadüf, senin için bir felâket olabilir..). İlk karşılaştıkları zamanki asabî halini yavaş yavaş iktisap ediyordu. Rengi sapsarı olmuştu Gözleri kısılmış, alnı karışmıştı. Kalbi hızla çarpıyordu. Boğuk bir sesle:

— Evet mıatmazel! dedi. O maksatla gelmiştim. Fakat merak etmeyin, o sırrı öğrenemedim... Siz buna emin oldunuz. Benim vazifemi yapmama, şerefimle dönmeme de sevgili dostlarınızın bir mukabele bilmisile uğramalarına da sız mâni oldunuz. Sevindiniz ve gidip kendilerine bunları ittiharla anlattınız. Sizi, ikinci bir jandarma olarak kutlayacaklardır... Adyo... Sizin da küçük... Hakkımdaki hislerinden dolayı teşekkür ederim. Mesut olmanı temenni ederim..

Geri döndü, ağır ağır balkona çıktı. Put gibi, kımıldamadan oldukları yerde duran iki kardeş. bir saniye sonra onu gözden kaybettiler. 16 Nisan günü sabahı Vöber ailesi henüz uyanmışlar, sabah kahvaltısı ediyorlardı. Bu üç kişiik aileye, neden se, bu sabah bir durgunluk var. Hiç birisi konuşmuyor. Madam Vöberin sorduğu suallere, kızı ve oğlu, kısa cevaplar veriyorlar.

Sofrada hizmet eden kadın, kâhyanın, madamla görüşmek istediğini haber verdi. Kâhya, Nobar isminde ihtiyar bir Ermeni idi. Evin en eski emektarlarındandı. Vaktiyle Fransada bulunduğu için, iyi Fransızca biliyordu. Her gün kahvaltıdan sonra gelir, madamla o gün yapılacak işler hakkında konuşurdu.

Bugün kahvaltı zamanı, vaktisiz olarak mutad hilâfına madamla göüşmek istemesi, tevkalade bir hal olduğuna hükmediyordu. Madam Vöber:

— Peki, gelsin! dedi.

Kâhya içeri girdi. Her zamanki tabii vaziyetinde idi. Madamla mesaî konuşmasına başladı. İki kardeş, başları önlerine eğik, kâhyanın sözlerini dikkatle dinliyorlardı. Nihayet o sözlerini bitirince Madam Vöber sordu:

— Bana söyliyecekleriniz bu kadar mı?

— Hayır madam, bu kadar değil... Bu gece saat iki doğru küçkun balkonundan atlayan köylü kıyafetli bir adam yakaladık.

Müşel, ağzından «O...» fırlayan hayret nidasını zaptedemesi. Madam Vöber sordu.

— Nasıl bir adam?

— Fakara kıyafetli bir köylü... Üstünde iki tabanca, bir hançer, bir elektrik feneri ve bir takım kâğıtlar çıktı... Cebinde bişi kanlı idi. Bodurum kapısı önünde Liyonun ölüsünü bulduk. Onu öldürdüğü!. Yalnız ben... (durdu)

Kâhyanın sözlerini büyük bir dikkatle dinleyen Müşel, yine dayanamadı:

— E... sen?

— Ben... Bu adamı burada evvelce oturan Türk Generalinin yaverine benzettim!.

Küçük, heyecanla ablasına baktı. Onun söylyeceği sözleri merakla bekliyor, yalvaran nazarlarile onu merhamete getirmeğe çalışıyordu. Lizet, yavaş yavaş konuştu. Sesinde titremesinden heyecanı belli oluyordu.

— Peki... dedi. O adamı nasıl yakaladınız?

— General Conson, mayietile dönüyormuş. Otomobilin bahçenin kilise tarafındaki duvarı önünde durmuştu. Diğer subaylarla konuşuyormuş. İçlerinden biri bir adamın bahçenin kapısı önünde çalıştığını görmüş. Tam yanındaki köşeye gösterecişi sırada, adam, nasılsa sekib on metre kadar uzaklaşmıştı. Bu yerden yere düşmüş... Derhal koşup, baygın bir halde bulunan adamı tutmuşlar... Bize de haber verdiler, tanıyıp tanımadığımızı sordular...

— E... Tanıdığını söyledin mi?

— Evet mıatmazel! dedi. Türk yüzbaşısına benzettiğini söyledim. Generalin yanındaki subaylar, alıp götürdüler.

Madam Vöber sordu:

— Şimdi, General Conson buradalar mı?

— Hayır madam! Erkenden gittiler.

(Devamı var)

İzmir Deniz İşçileri sendikasını ziyaret

Dr. Rebi BARKIN

Yolumuz buraya düşmüşken, sayın İzmir Milletvekili Salt Odyak ile, Deniz İşçileri Sendikasını bir defa ziyaret edelim dedik.

Hiç habersiz gelen bu Tanrı misafirlerini İşçiler, Türk milletine has bir sıcaklık ve samimiyetle karşıladılar. Sendikada, sonradan başkan vekili olduğunu öğrendiğim bir arkadaş varmış. Birazı sonra da başkan ile idare heyetinden iki kişi daha geldiler. Bizi, bir kahve içmeden bırakmadılar.

İzmir Deniz İşçileri Sendikası, ağzında tıkanı tahmil ve tahliye işçilerinin sendikasıdır. Eskiden, bir dernek halinde olan bu mesleki teşekkülün, bazı kimselerin elinde oyuncak halinde olduğunu işitiyor ve üzülüyorduk. İdare edenler, yüzlerce lira maaş alırlarmış ve paralar da işçi kazançlarından yapılan tevkifatla kapatılmış. Fakat sonradan işçi, güzel bir kongre yapmış, idareyi eline almış ve bugün bu sendikayı tam bir mesleki teşekkül haline getirmiş.

Kendi kendini tam cemiyetçiliğe uygun bir tarzda kanunlarını verdiği hakiara dayanarak, medeni usullerle kartaran bu teşekkülü görmeyi çok istiyordum..

Sendika başkanı Adil Boğakapan heybetli bir adam. Cemiyetçiliğe ve işçi mevzuatına da adam akıllı vakıf.. Vaktimiz dar olduğundan ancak yarım saat kalmamıza rağmen çok şeyler gördüm ve bu çalışkan insanlarla beraber bulunmaktan büyük bir zevk duydum.

Sendika idare merkezi, Devlet Denizyolları ve Limanları idaresiyle ait dinlenme ve temizlenme yeninin üstünde küçücük bir oda. Bassmakları gayet yüksek olan merdivenleri, adeta tırmanır gibi çıkıp da odaya girerken, dikkat etmek lâzım!. Çünkü kapı o kadar alçak ki, insan fena halde başını vurabilir. Nitekim, başkan daima bu kar eziyet:

«— Aman, başınızı çarpmayın... Sonra bizi hep fena bir hâtıra ile anarsınız!» diyor.

Deniz işçilerinni dertleri pek çok. Biz geldiğimiz zaman, dinlenme yeri denilen garaj gibi yerin ortasındaki tahta masalar üzerine uzanmış ve gece çalışmaktan mütevellit yorgunluğunu çıkaran işçileri gördük. Bunlar için Zonguldakta olduğu gibi ranzalar ve rahat ve temiz yataklar niçin yapmazlar? diye düşünürken, bundan daha büyük dertlerle karşılaştık.

Mevcut 450 işçinin yıkanması için dört tane duş yeri var. Bunun da iki bozukmuş! Hela da yalnız 2 tane!. Tahmil ve tahliye işçiliği kaba bir hamallık değildir. Bir nevi ihtisas işidir. İşçinin eline bir boşaltmada yüz binlerce lira değerinde mal teslim edilir. Her malın kendine göre, bir yükleme ve boşaltma usulü vardır. Malın nevine göre işçi yağlı, katranlı, astili, pasli ve hatta zehirli maddelerle temas halindedir. Gemi anbarlarının tıpkı diplerine inerler, pis kokular içersinde çalışırlar. Dinlenme zamanlarında bu çalışmayı telâfi edecek tedbiat almak lâzımdır.

İşçi sağlığı ve işçi emniyeti mücazmanesine göre işveren, işçilere su geçmez caket, yak elbiseci, ve bazı nev'i işlerde çizme vesaire vermek mecburiyetindedir. Sendika başkanı, kana, Münakaşalı Vekâleti Limanlar idaresii egemiş bir muhabbere dosyasını gösterdi.

Bu dosyada İdare (Bütçesinde tahsisat olmadığından) çizme ve ayakkabı veremiyeceğini) bildiriyordu. Bütçede tahsisat olmamak, kanuni bir mükelleftiyeti elde etmemek için bir sebep olamaz.

İş mevzuatına herkesten evvel Devlet İşletmelerinin riayet etmeleri lâzımdır mı? Bundan başka verilen iş elbiseleri de hem işin icabına uymuyor, hem de işçi sayısına göre değil. İdare (bir İşçi kul landıktan sonra, ötekine versin!..)

Enninde, sonunda bir mavi pantalonla caketinden ibaret olan iş elbiseleri, işçinin vücuduna uygun ve onun rahatça çalışmasına mâni olmayacak gibi verilemez mi? İşçinin bu yoldaki şikayetlerini ben,

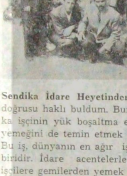

Sendika İdare Heyetinden bazısı

doğrusu haklı buldum. Bundan başka, işçinin yük boşaltma esnasında yemegini de temin etmek lâzımdır. Bu iş, dünyanın en ağır işlerinden biridir. İdare acentelerle anlaşıp, İşçilere gemilerden yemek temin edebilir. Hattâ Hattâ bunun parasını bile verebilir. Zonguldak Kömür İşletmeleri, Sümerbank, Tekel ve bir çok hususi fabrikalar, İşçilerine bedava yemek veriyorlar.. Haydi, parasız vermedi diyelim, bari ucuza temin etsin.

İşçiye bakmayan idare, kendi zararı eder. Bu, umumi bir kaidedir. Bizde İdare, Devlet Bakınız bir mesleden dolayı Devlet, nasıl bir zarara duçar olmuş:

İşittiğime göre, yükleme ve boşaltma İşçilerinin gıda v e diğer beşeri ihtiyaçları düşünülmesi için rabıhtan asıam , kurlar, uğu ğ ğ çalışan İşçilerin kanunlar, çokuyor ve ecnebi gemilerin mutfaklarından attıkları süprüntüler arasında, yiyecek şeyler arıyorlarmış !Ecnebi gemilerinde bu bizim için ne kadar kötü bir reklâm!.

Bu hal, benim çok yüreğime dokundu; yazmaktan bile utanıyorum. Yüzüm kızararak yazıyorum!.

Daha ilerisi de var: Yine işittiğime göre Japonya, bizim tuzların en büyük alıcısı iken, yine yükleme ve boşaltma İşçilerinin hela, el ve yüz yıkama meseleleri hiç düşünülmediğinden ve İşçiler mecburen rastgele yere defi hacet etmekten, Japonya, bizim şüpheli tuzları almaz olmuş!.

Bir dert daha var:

İşçinin mesaisi, iş hacmine göre ayarlanmadığından, bu hususta bir tertip ve nizam yokmuş. Bazan çok iş oluyor İçi bulunmuyor, bazan de İşçi boynu bükük iş bekliyor!.. Şimdi İşsizlik ziamanı ve İşsiz İşçinin meyus halı insana çok dokunuyor.

Mektubu artık burada keseyim, çünkü daha yazsam, kalemimden hep böyle üzücülü şeyler çıkacak.

Sendika, bu İşlerle ciddiyetle meşgul oluyor ve bir çok İşleri de başarıyor. Meselâ Cumhuriyet Bayramlarında İşçilere verilmesi gereken gündelikleri İstemiş ve Bölge çalışma müdürünün hümmetile muvaffak olmuş, 17,000 liralık hakkanisi almışlar.

Sendika ciddî, metodlu ve kanunî yollardan gideret çalışmayı şiar edinmiş olması da İşin teselli verici tarafı.

Haberler:

Ankara Lokanta ve Otel İşçileri sendikası üyelerinin kışlık kömürünü temin ediyor

Ankara (Hürbilek) — Bir kaç gün evvel lokanta ve otel İşçileri sendikası bir nüshası Başbakanlık yoluyla İşletmeler bakanlığına, bir nüshası da Çalışma Bakanlığına iki dilekçe vererek sendika üyelerinin kışlık kömür istihkaklarının sendika yoluyla dağıtılmasını istemişlerdir.

Yapılan teşebbüs muvaffak olursa sendika, üyelerinin hakkı olan kömürleri toptan olarak hususi ardiyesinde saklıyacak ekserisi üyenin yersizlik veya parasızlık yüzünden alamadıkları kömürlerini kilo kilo satacaktır. Sendikanın bu faaliyetten kârsadece üye adedinin fazlalaşması ve üyelerin aidatlarının muntazam tahsili olacaktır.

—o—

Sendikalar Birliği Kongresi toplanıyor

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Tuzükte yeni bazı tadilât yapmak maksadiyle önümüzdeki ay içinde olaganüstü bir genel kurul toplantısı yapacaktır. Bu toplantıda bugünkü yönetim kurulunun istifası ile yeni seçimin yapılması da bahis mevzuudur.

—o—

"İşçi Sesi,, çıktı

Çukurova mensucat İşçileri sendikası tarafından «İşçi Sesi» adıyal haftalık bir gazetenin çıkarılmaya başlandığını memnuiyetle haber aldık.

tarafından çıkarılan gazete sayısı

Haftanın yazısı

(S. 2. den devam)

Müdürlüğüne şikayette bulunur. Vay sen mısın bunu yapan!. Tahrikçi, âsi, müzevvir! Ve soluğu kapıda alır

Bu ne perhiz, bu ne lâhana turşusu? Şu İşverene sorarız:

Maliye memurunun hatasına itiraz ederken, sana kimse (âsi, vatan hainı, vergi kaçakcısı, millet düşmanı, mürteci, anarşist) diyor mu?

Sana yine maliyeden başka yollarla çıkardığın binlere mukabil Maliyenin senden sehven fazla para alması haksızlık, idaresizlik, namussuzluk da; devletin İşçiye bahşettiği iki liralık vergi muafiyetini gasbetmen dürüstlük mü?

İşçinin hakkını aramasına tahammül edemiyorsun da, şahsına yapılmadığını zannettiğin haksızlıklara niçin isyan ediyorsun?

Hakka saygı göstermek, herkesin vazifesidir. Hakkını aramak da hiç kimseye yasak edilmemiştir.

Kendisini olduğu kadar memleketini ve milletini seven bir İşveren, hakkını aramak üzere karşısına çıkan bir İşçisine kem gözle bakmaz

Çünkü bu memleket, herşeye boyun eğen pısırık kimselerle değil, hakkını aramasını bilen medeni insanlarla yükselecektir.

S. SELEK

Amerikan işçisinin kültür meselesi

(S. 2 den devam)

Bu İşçiler, çeşitli ticaret ve sanayiye mesgul olan diğer bir çokları gibi, iki haftalık tatil devrelerini İşbirlikleri, hükümet İş otoritelerı ve üniversite fakülteleri tarafından tesis edilen İşçi enstitülerine devam etmek suretile geçirirler. Kurslar, şâyket usullerini, taahhüt müzakerelernii, -günün dünya hadiselerini ve İş tarihi ile ilgili mevzuları ihtiva etmektedir. İdare kısımlarında da İşçilere imâlat usulleri, fiyatlandırma meseleleri ve İşçileri İlgilendirecek olayler hakkında tedrisat yapılmaktadır.

Birlik enstitüleri ve İş okulları, enstitüler, birlikler merkezi kısmı ler tarafından kurulur ve sadece azalarına elverişlidir. Bu gibi enstitüler, ekseriya birliği ve temsil ettiği sanayii İlgilendirecek mevzularla mesgul olurlar. Okullarda, Amerikan İşçi Federasyonu (AFL); Sanayi Organizasyonları Kongresi (CIO) da dahil olmak üzere gerek organize İşden ve gerekse organize edilmemiş İşden öğrenci kabul etmektedirler. Diğer taraftan İşçi hareketlerile yakından alâkadar olan kolej ve üniversite öğrencileri de bu gibi okullara devam etmektedirler.

Böyle bir öğrencu grubuna öğretim sağlamak hususunda alâkadar olan öğretmenlerin sayısı büyük bir liste halini almaktadır. Bir çok öğretmenler, İşçi sınıflarını muhkemmel bir öğrenci laboratuarı olarak gözönünde tutmaktadırlar. Ancak, bunların teoriye istinad eden bilgi bakımından nisbeten daha az malûmata sahip bulundukları muhakkaktır.

Bu okulların gayesi, İşçilere; İşçi ve vatandaş olarak mesuliyet ve ödevlerini öğretmektir.

Diğer taraftan okullarda lüzumlu İş meselelerinin halli bakımından İhtiyacı karşılayabilecek bir atölye de vardır. Okulun siyasetini tayin etmek hususunda, organize edilmiş İşden ve üniversite mezunlarından bir direktörler heyeti mevcuttur.

Meselâ bu okulların birine 200 şehirden öğrenci gelmektedir. Okula devamın edeen İşçilerin yaşlan vasatî olarak 39 dur.

Gerek yaz okulları ve gerekse enstitüler, gayet İyi tasarlanmış eğlenceli programlar tertiplemektedirler.

Meselâ böyle bir enstitünün eğlence programı şöyledir:

Ögleden sonra golf, tenis, hendbol, softbol. Kampın civarında mükemmel bir göl vardı. Böylece, balık avı da temin edilmiştir.

Bir İşçi İçin; öğretim İskân ve İaşe dahil olmak üzere haftada 35 dolardır. Yani Türk parası ile 100 lira kadar tutar.

Bu yaz projeleri, İş öğretiminin ancak bir safhasını teşkil etmektedir. Halbuki bu gibi faaliyetler, Birleşik - Amerika'nın her tarafına dağılmış bulunmaktadır. Bu gibi faaliyetelr Birleşik - Amerika'nın İktisadı öğrelmekte ve gerek bir birlik reisi ve gerekse İş ve mesuliyetini idrâ ettirmek İçin teknik bir tâlim v terbiyte usulü tatbik edilmektedir.

Tarsusta hastahane

(S. 1 den devam)

ramehmet hastahaneye bir röntgen makinesi teminini üzerine almıştır.

Hastahanenin kurulması yolundaki bu mühset çalışma İşçi muhitinde serinç ve alaka ile karşılanmıştır

Diğer taraftan Çukurova fabrikaları İşçiler sendikası başkanı Mehmet Orun'dan aldığımız bir metupta Dr. Cemal Kiper'e ve Rahmi Alp'a bu sahadaki çalışmalarından dolayı teşekkür edilmektedir.

T. C. Ziraat Bankası

Tıllık 300.000 liralık ikramiyesinden ayrı olarak yeni bir

HARMAN İKRAMİYESİ

tertiplenmiştir

Çekiliş tarihi: 20 Temmuz 1949

İKRAMİYE TUTARI

55,000 Lira

BÜYÜK İKRAMİYELER:

30,000

15,000 Lira

Ayrıca:

10 adet 1.000 liralık İKRAMİYE VADRDIR

Bu ikramiyelerden faydalanmak İçin 10 haziran 1949 tarihinde vadesiz tasarruf hesabında en az 150 liraya bulunmak ve bu mıktarı çekiliş tarihine kadar devamlı şekilde muhafaza etmek kâfidir.

TALİHİNİZ VARSA, 30.000 LİRALIK BÜYÜK İKRAMİYEYİ KAZANMAK ELİNİZDEDİR

Bölge Çalışma Müdürlüğünden:

Müdürlüğümüz, Karaköy palastaki dairesinden Sürurı mahallesinde Cumhuriyet Matbaası yanındaki Sultan Mektebi sokağında 3,7 numaralı binaya taşınmıştır. İlgililere bilgi sunulur.

sosyal emniyet ve sosyal sigortalar

(S. 2. den devam)

mek gibi esaslı yardım usulleri vaz'etmiştir.

1601 de İngilterede neşredilen «Fakirlere yardım» kanunu ilk defa olarak şehirlerin bu sistematik yardımları yapabilmeleri için lüzumlu parayı temin mahiyetiye bir servi vergi tarh etmeye müsaade etmiştir ve böylece çok Hümanist bir ruh ile yardım teklif ettiği usuller kanunlaşmak suretiyle birleşmiştir. İş kısa evvel Danimarka ve İsviçre cemiyetinin fakirlere yardım hususunda adetleşen mesuliyetini sistemize eyleyen ayrı vaziyette bazı kanunlar da bulunmuştur.

Halen bir çok memleketlerde sosyal yardım hem halkın görenek ve geleneğine göre kanuni bir nizama tabi olmadan, hayır şeklinde ve hem de kanunlaşmış bazı esaslar dahilinde yapılmaktadır. Mamafih bir kıtada halen fakirlere yardım şekline umumi bir mecburiyet alınamamış bir çok memleketler de mevcuttur.

Memleketimizde sosyal yardımlar hali tarafından geniş ölçüde sadaka, fitre, zekât kurban veya hususi yardım cemiyetleri resmi veya hususi işleri gibi vasıtalarla yapıldığı gibi, bazı kanunlî ve nizamî usullerle de Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır.

Sosyal cemiyetin ikinci şekli olan sigortalar bazı memleketlerde ihtiyari ve ekseri memleketlerde İcmecburidir. Diğer hususi ve ticari inkişafların çok inkişaf ettiği ve bazı sosyal tehlikelere karşı hususî garantilerin fazla sağlandığı memleketlerde, bu sosyal sigortalar ihtiyaridir. Fakat bazı memleketlerde günden güne azalmak bazı memleketlerde ekseri memleketler mecburi sosyal sigorta usulüne doğru gitmektedir. Nasıl ki, herhangi bir sarfi hastalık için aşı yapmak suretiyle Sağlık Bakanlığı halkı bu epidemilere karşı korumakla mükellef ve bunu milli ve insani bir vazife bilmiyorsa, ve keza nasıl ki milli Eğitim Bakanlığı ilk tahsili bütün vatandaşlara mecburi kılmakla yükümlü bir sosyal görev yapıyorsa, Çalışma Bakanlığı da sosyal sigortalara, işçi vatandaşların hal ve istikbalini otomatik olarak garanti etmek için mecburi kılacaktır. Korunmaya muhtaç olanları korumak vazifesi cemiyetin ve Hükümetindir.

Mecburi sosyal sigortalar, 1883 - 1889 arasında Bismark zamanında Almanya'da başladı. Mühtelif Avrupa, Birleşik ve Latin Amerika memleketlerinde bir çok safhalardan; istihdallerden geçmek suretiyle, bugün hemen bütün ileri ve demokrat milletlerde yerleşti ve kökleşti. Memleketimizde işçi vatandaşlar için tatbik edilmekte ve devam eden sosyal sigorta kollarına Çalışma Bakanlığı'na bağlı ... ve mali bakımdan muhtar ve müzevvaş kuruluşlar bir Devlet Müessesesi olan İşçi sigortaları kurumu tarafından yürütülmektedir. Bu kurum 16.7.[illegible] gününde kabul edilen 4772 sayılı kanunla teşekkül etmiştir.

Kurum gündüze kadar 4772 sayılı iş kazalarıyle meslek hastalıkları ve analık sigortaları kanunu'nun tatbiki ile mükellefiyet ve 3008 sayılı iş kanunu uygulandığı işyerlerinde çalışanların, yani o kanuna göre sigortalı sayılanların iş kazalarına uğradıkları veya meslek hastalığına düşar oldukları zaman yahut analık hallerinde esaslı yardımlarda bulunmakta ve bu yüzden malûl kalanlara «Malûliyet Tazvüzü» esaslarına göre gelir bağlanmakta ve bu gelir ölüm halinde sigortalının dul ve yetimlerin intikal etmektedir.

Tatbikata geçtiği ilk iki buçuk yıl içinde, yani 1949 yılı başına kadar 30 bine yakın iş kazası, 700 den fazla meslek hastalığı, 37 binden fazla doğum ve 400 kadar ölüm vakaları için 16.511.558 lira para sarfetmiş ve gelir bağlamıştır.

İhtiyarlık sigortası lüzumu da Büyük Millet Meclisinden çıkmış ve 1950 nisanında tatbik sahasına girmiş bulunacaktır. Bu kanun esas itibariyle ihtiyarlık risk'ine karşı işçileri korumakta ise de, onunla pek yakın ilgisi olan ölüm ve malûliyet riskleri de, kısmen kapılanmıştır. Bu kanunlar hiç bir suretle başka memleketlerin mevzuatını aynen taklid edilmek suretile tedvin edilmemiştir. Ancak Milletler arası mukavelelerile kabul edilen ve standart bir hale gelen prensipleri ile memleketimizin sosyal bünyesine en uygun gelen hadler alınmıştır.

İhtiyarlık sigortasında gelire hak kazanmak için kabul edilen 60 yaş beynelmilel standartların en aşağısıdır.

Ayrıca yapranma payı ile bu yaş 54'e inebildiği gibi, 50 yaşından sonra çalışamıyacak durumda olanlar hekim raporiyle malûliyet gelirine hak kazanmaktadırlar. Keza 50 yaşından evvel çalışamıyanlara primleri toptan ödenmektedir. Evlenmek için ayrılan kadınlara ve sigortaya tabi işyerlerine geç girdiklerini için 60 yaşını doldurmıyanlara, bazı şartlar altında primleri iade edilmektedir.

Sigortalının 50 yaşından evvel ölümü halinde hak sahiplerine toptan ödeme yapıldığı gibi, 550 yaşından sonra ölenlerin dul ve yetimlerine de muayyen gelirler bağlanmaktadır.

Bağlanacak asgari yardım yılda 400 liradır ki, günde 2 lira kazanan bir işçiye 1,5 lira gelir bağlanıyor demektir. Hizmet yıllarında ve yeymiyelerinin fazla oluşuna göre bu miktar çok artmaktadır.

İhtiyarlık sigortası kolu, sosyal sigortalar içinde en masraflısıdır. Hak sahiplerinin sıdedi gün geçtikçe artan, ölenlerine dul ve yetimlerine uzun devam eden gelirler bağlanıyor. Hemen her memlekette hissî veya politik esaslara dayanarak hazırlanan ihtiyarlık sigortası kolları daima iflâs etmiş ve yakın maziye derecede insanı ve daha ötede fenni ve teknik esaslara dayanan sigorta kolları yaşamışlardır. Sosyal emniyetin sağlanması için bu kanunların yaşaması şarttır.

İşte hükümetimizin işçilerimiz için hazırladığı yeni ihtiyarlık Sigortası kanunu, bu vasıfta ve sosyal bünyemize normal insani hisleri de uydurulmuş teknik ve sağlam bir kanundur.

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE

Sahibi: İ. İ. S. Birliği

Yazı İşlerini fiilen İdare eden
SABAHATTİN SELEK

Dizildiği yer: M. SIRALAR matbaası — İstanbul

Basıldığı yer: DUYGU matbaası — İstanbul

Tekstil işçileri

(Baştarafı 1. de)

bugünkü ağır hayat şartlarının yükünü omuzlarında hisseden her işçi için değil üç gün belki bir saatin bile kıymetinin büyük olduğunu bu kısa zamanda hissetmiş olan bir vatandaş olarak bu yazıyı yazmaktayım.

Hasta muayenelerinde 39 derece ile doktora başvuran işçilere doktorun 3 gün istirahat vermesi üzerine işçinin (zaman doktor bana istirahat verme yeymiye alamam halbuki bu ay çok borçluyum) şeklindeki yalvarmasını görmek cidden üzücü ve hatta feci bir manzara teşkil etmektedir. Bu gibi hallerin fabrikamızın doktorlarını dahi üzdüğünü müşahade eylemek - teyiz.

Bu (3 gün) kaydının kaldırılması belki fabrika için maddi bir kâfiet teşkil edebilir, Fakat öbür taraftan az bir ücretle her biri bir ailenin geçim mesuliyetini taşıyan binlerce işçinin durumunun düşünülmesi, tekfiflerinin acil bir kararla neticelenceği ümidini vermektedir.

2 - Yönetmeliğin 8. maddesine gelince:

Bu maddedeki hükme göre hastalık halinde işçinin fabrikadaki hizmet müddeti beş seneye kadar ise üç hafta, on seneye kadar ise 1,5 ay, on seneden yukarı ise 3 ay müddetle yarım yevmiye verilmesi icabetmektedir. Yine aynı maddedeki bir kayde göre işletme ve fabrika müdürlüğü muvafakat ederse tam yevmiye verilebilir.

Bu maddenin ilk hükmü de bir çok işçinin mağduriyetini intaç etmektedir. Ve bu maddeyi kanuniye fabrikamızda en çok tatbik edilen bir hükümdür. Zatişleri istatistiklerine göre bu suretle yarım yeymiye alan işçilerin yüzde 65. inci beş seneye kadar kıdemi olanlar teşkil edebilmektedir.

Hâdiseyi bir misâlle izah edelim: Beş sene bitfil hizmeti olan bir işçinin iki ay işine devam edemiyecek şekilde rapoluğu hasta veya istirahatli olması halinde kendisine 21 yarım yevmiye verilmesi icabetmektedir. Bu işçinin saat ücreti vasati bir hesapla 40 kuruş olsa yevmiye 7,5 saat hesabile elinc geçecek para miktarı 30 lira olacaktır ki günde 50 kuruş demektir. Bütün enerjisini fabrikadaki işine tahsis eden bir bir işçinin yevmiye 50 kuruşla bir aile geçindirmesine imkân olmadığını yüksek takdirlerinize terkederiz.

Diğer taraftan bu şartlar altında istirahat zamanında normal kazılorisini alamamış bulunan bir işçi ne evdet ettiği zaman tam randımanla çalışmak imkânına malik olamıyacaktır.

Nihayet böyle bir işçi eğer meslek hastası olarak tefrik edilmiyse iş kanununun 13. cü maddesi gereğince 50 - 100 lira gibi cüz'i bir tazminat verilerek işinden çıkarılıyor. Artık bu aile cemiyet için faydalı olmaktan çıkmıştır. Bu suretle vatan bir evladını fabrikadan emektar bir işçisini kaybetmiştir, bu bazan bir netlecedir.

Bu sebeplerle meskur 8. ci maddeninin yeniden incelenerek arzedilen mahzurları bertaraf edecek şekilde tanzimini istirham ederiz.

3 — Yönetmeliğin 11. inci maddesine gelince:

Bu maddeye göre işçinin ailesi fabrikanın doktoruna meccanen meccanen muayene ettirir. Doktorun tavsiye edeceği ilaçlar fabrika eczahanesinde varsa bedeli bilahare yapılan tevkifatın kesilmek suretiyle verilir. Aksi halde eczahanesinde bu ilaç yoksa işçi aradığı ilacı hariçten tedarik etmek mecburiyetindedir.

Zaten dar bir bütçe ile zorlukla geçinen bir işçi bu hal ile ay sonlarına yaklaştığı ise işçi bu ilacı almak için aybaşını beklemek mecburiyetindedir. Evde ailesi ıstıraplarını kıvranmaktadır. Kendisi geceleri uykusuz gündüzleri makine başında ailesini düşünür. Velhasıl Devlete büyük bir yük teşkil etmiyecek olan ve bütün bu mahsur - ları bertaraf edecek olan bir hükmün maddeye derci halinde mesele kalmıyacaktır.

Lâstik ve Kavuçuk Sanayii İşçileri Sendikası Ana Tüzüğü

Madde 46 — Sendika, işinden haksız olarak çıkarılan işçiye yardım yapmaçı en önemli işlerden biri olarak telâkki eder. İş Kanununa gereğince işçi hakkını korumakla görevli olup da vazifesini ifası sırasında işinden çıkarılmış olan işçi veya sendika mümessilleri dahili talimatnamede miktar ve nevileri tâyin edilmiş olan bu yardımlardan ön plânda ve tercihan faydalanırlar.

Mâli hükümler:

Madde 47 — Sendikanın geliri üyelerden İşçu tüzüğe ek talimatnâmeye göre ve yıl sonu 120 lirayı geçmemek üzere alınacak aidat, bankada yatan paraların veya tahvillerin faizleri kooperatif ve müsamere gelirleri, sendikaya karşı sevgi gösteren hayırsever kimselerin ve makamların yapacağı bağışlar ve kanunlara göre gelir kaydolunabilecek diğer tahsilâtlar ibarettir. Her neviden tahsilât karşılığı sendikanın mühürü ve başkan veya vekilinin imzasını taşıyan dip koçanlı ve sıra numaralı makbuz verilmesi şarttır.

Madde 48 — Her nevi sarfiyat bütçe dahilinde yapılır. Bütçe hazırlıcı yapılan sarfiyatları Yönetim Kurulu müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Sendikanın Talimatnâmesi:

Madde 49 — İşbu tüzüğe belirtilişen görevleri hakkıyla yapabilmek ve sendika teşkilât ve mesaiparlarının yetkilerini, görevlerini, çalışma yollarını ve kauçuk sanayii işçilerinin ve işçiliğinin hususî yetkilerin göz önünde tutan Yönetim kurulu ani ve Yedek üyeleri, Denetim Kurulu ve Haysiyet Divanı üyelerinin hep bir arada toplandığı bir meclisde görüşülüp ve kabul edilir. Bu talimatnamedeki yeter sayıda bastırılarak sendika teşkilâtı mensuplarına verilir ve üyelerin tetikikine hazır bulundurulur. Sendika üyeleri bu talimatnâme hükümlerini ayrıca bu tüzükde yazılı hükümler gibi riayet etmek mecburiyetindedirler.

Madde 50 — Sendikanın kurucuları: Mehmet Tunalı, T. C. Ambalajcı, Ayvaz Ayvaz Efendi, Aksaray, No: 1/2 Hayri Kantoğlu, T. C. Kalıpçı, Ayvansaray, Marul sokak No: 8, Hüseyin Mağara, T. C. Kalıpçı, Akşe Mustafapaşa mah. Ayvansaray Damlatoz No: 15. Apdurrahman Yavuz, T. C. kesici, Tahtakale, Şeyhislâm kapısı Develi oğlu yokuşu No: 14. Ahmet Saygı, T. C. hâmurcu, Feriköy Paşa mah. Avukat cad. No: 173. Hamdi Erkan, T. C. terziyeci, Sultanselim Tabakyolu

Darphane ve Damga Matbaası İşçileri Sendikası ana tüzüğü

Sayman görevleri:

Madde 35 — Sayman üye meyzuata uygun usullerle işbu tüzüğün ve yönetim kurulunun vermiş

İş ve İşçi Bulma Kurumu

İş ve İşçi Arıyanlar

İş, yahut işçi arıyorsan, İş ve İşçi Bulma Kurumu şubelerine müracaat et. Bu şubeler isteğini parasız yerine getirir.

KURUMUN ŞUBELERİ

	Telefon No.		Telefon No.
Ankara Müd.	13686	İzmir Müd.	4842
İstanbul Ajanlığı	21942	Adana Müd.	1152
İstanbul Müd.	41367	Konya Müd.	
Üsküdar kolu		Trabzon Müd.	110
Eyüp kolu		Bursa Müd.	1963
Bakırköy Kolu	16/104	Eskişehir Müd.	
Beşiktaş kolu	81849	Samsun Müd.	340

retle vatan bir evladını fabrikadan emektar bir işçisini kaybetmiştir ki, bu bazan bir netlecedir.

Bu sebeplerle meskur 8. ci maddeninin yeniden incelenerek arzedilen mahzurları bertaraf edecek şekilde tanzimini istirham ederiz.

3 — Yönetmeliğin 11. inci maddesine gelince:

Bu maddeye göre işçinin ailesi fabrikanın doktoruna meccanen meccanen muayene ettirir. Doktorun tavsiye edeceği ilaçlar fabrika eczahanesinde varsa bedeli bilahare yapılan tevkifatın kesilmek suretiyle verilir. Aksi halde eczahanesinde bu ilaç yoksa işçi aradığı ilacı hariçten tedarik etmek mecburiyetindedir.

Zaten dar bir bütçe ile zorlukla geçinen bir işçi bu hal ile ay sonlarına yaklaştığı ise işçi bu ilacı almak için aybaşını beklemek mecburiyetindedir. Evde ailesi ıstıraplarını kıvranmaktadır. Kendisi geceleri uykusuz gündüzleri makine başında ailesini düşünür. Velhasıl Devlete büyük bir yük teşkil etmiyecek olan ve bütün bu mahsur - ları bertaraf edecek olan bir hükmün maddeye derci halinde mesele kalmıyacaktır.

Madde 36 — Yönetim kurulu, yapıştığı murakabe ve incelemeler sırasında cemiyetin para muamelâtında yolsuzluk veya suiistimal gördüğü takdirde keyfiyeti yönetim kuruluna bildirir ve tahkikat devrinieştirmek üzere muamelâtında yolsuzluk görülen kimsenin mevki katen işten uzaklaştırılmasını ister. Yönetim kurulu buna ehemmiyet etmediği veya işten el çekilmesi istenen kimsenin suiistimali meydana çıktığı halde hakkında tahkikat

(Devamı gelecek sayıda)